

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

Profiel	2
Woord vooraf	4
Directieverslag	6
Verslag activiteiten	
Stuurgroep Bronnen & Kwaliteit	10
Stuurgroep Bodem & Infrastructuur	14
Stuurgroep Beveiliging & Crisismanagement	18
Stuurgroep Doelmatigheid, Transparantie & Waterketen	22
Stuurgroep Communicatie	26
Platform Juristen	30
Bureau Brussel	32
Organisatie	36
Afkortingenlijst	39
Jaarrekening	41
Balans	42
Staat van baten en lasten	44
Algemeen	46
Waarderingsgrondslagen	46
Toelichting op de balans	48
Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	54
Toelichting op de staat van baten en lasten	56
Ondertekening van de jaarrekening	62
Overige gegevens	63
Controleverklaring van de accountant	65

Profiel

Vewin is de vereniging van drinkwaterbedrijven in Nederland. Haar belangrijkste taak is het behartigen van de belangen van de Leden in Den Haag en Brussel. Als lobbyvereniging voor de drinkwatersector heeft Vewin in Den Haag en Brussel uitgebreide contacten op parlementair niveau. Binnen de vereniging worden de koers en het beleid in nauwe samenwerking met het Bestuur bepaald. Vewin heeft een onafhankelijke voorzitter. Het Vewin-bureau staat onder leiding van een directeur die door het Bestuur is benoemd. Het Vewin-bureau (totaal 17,7 fte) zetelt in Den Haag en heeft – samen met de Unie van Waterschappen (UvW) – ook een kantoor in Brussel.

Ambitieuze en strategische

Drinkwater is een eerste levensbehoefte. De Nederlandse drinkwaterbedrijven leveren aan bijna 8 miljoen huishoudens continu (7 x 24 uur) smaakvol kraanwater van onberispelijke kwaliteit. Zowel het drinkwater als de bedrijven genieten een groot vertrouwen. De drinkwatersector is trots op deze positie.

De strategie van Vewin is gericht op:

- effectieve en efficiënte belangenbehartiging in de Haagse en Brusselse netwerken;
- optimale informatievoorziening voor de Leden.

Innovatief

De Nederlandse drinkwaterbedrijven behoren kwalitatief en organisatorisch tot de wereldtop. Innovatie is voor de drinkwatersector essentieel. Vewin onderzoekt bij voortdurende hoe zij tegemoet kan komen aan veranderende behoeften van haar Leden, de consumenten en maatschappelijke organisaties.

Samenwerking

KWR Watercycle Research Institute (KWR) is het nationale kenniscentrum voor de drinkwatersector. Vewin en KWR werken nauw samen in de Vewin-Stuurgroepen en in de themagroepen van KWR. Ook is er nauw contact met de Vereniging van Rivierwaterbedrijven (RIWA), die de specifieke belangen van de rivierwaterbedrijven behartigt. De RIWA-koepel omvat de stroomgebieden van de Rijn, Maas en Schelde.

De belangen van de waterbedrijven liggen in vele opzichten in het verlengde van de belangen van andere (maatschappelijke) organisaties. Vewin werkt daarom samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), UvW, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), AquaMinerals, consumentenorganisaties en de netwerksectoren Kabels, Telecom en Energie.

Verder werkt Vewin samen met vertegenwoordigers van de chemische, bestrijdingsmiddelen- en geneesmiddelenindustrie, natuur- en milieuorganisaties, de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO), het Netherlands Water Partnership (NWP), het Keurings Instituut voor Waterleiding Artikelen (KIWA) en andere brancheorganisaties.

Oorsprong

Vewin is op 18 november 1952 opgericht. Nederland telde toen 198 drinkwaterbedrijven, waarvan er 177 lid waren van de vereniging. Op dit moment kent Nederland tien drinkwaterbedrijven, die alle zijn aangesloten bij Vewin. Samen produceren zij jaarlijks ruim 1,1 miljard m³ betaalbaar, schoon en veilig drinkwater (1952: 0,4 miljard m³).

Woord vooraf

In 2016 is, mede dankzij de inzet van Vewin, meer bestuurlijke en politieke aandacht gekomen voor waterkwaliteit in de volle breedte. Voor de drinkwatersector die 24 uur per dag, 7 dagen in de week onberispelijk drinkwater aan consumenten en bedrijven levert is dat van groot belang. Drinkwater is immers een eerste levensbehoefte en er is veel inspanning nodig om ook de komende generaties te voorzien van veilig, gezond, betaalbaar en lekker kraanwater.

Met de ondertekening van de Intentieverklaring van de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater is een nieuwe stap gezet in de Delta-aanpak. De Intentieverklaring die is ondertekend door overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen en uiteraard Vewin moet de waterkwaliteitsdoelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) dichterbij brengen. In de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater is zowel aandacht voor bekende bedreigingen voor de waterkwaliteit zoals meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, als voor opkomende stoffen zoals geneesmiddelen en (micro)plastics. Ook voor nog onbekende, nieuwe stoffen is een aanpak dringend nodig. Schone(re) bronnen, zowel grondwater als oppervlaktewater, zijn voor drinkwaterbedrijven cruciaal.

Vewin zet in op een heldere regie op ieders inspanningen in het traject van de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, zodat de normen van de KRW uiterlijk in 2027 worden gehaald en de openbare drinkwatervoorziening uit grond- en oppervlaktewater duurzaam wordt veiliggesteld. De Delta-aanpak toont de afhankelijkheid van de verschillende partijen in de waterketen ten opzichte van elkaar. Aangezien voor de verbetering van de waterkwaliteit de inspanning van velen nodig is, werkt Vewin nauw samen met de andere ketenpartners in het Bestuursakkoord Water: het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), Rijkswaterstaat (RWS), IPO, VNG en UvW.

Algemeen bestuurlijk

Het Bestuur van Vewin is in 2016 vier keer bijeen gekomen. Hierbij werd intensief aandacht besteed aan de standpunten van de drinkwatersector in Den Haag en Brussel.

Het Bestuur heeft in maart 2016 afscheid genomen van de heer Hoogsteen als bestuurslid en vice-voorzitter van Vewin. De heer Van Nuland is in maart 2016 gekozen tot vice-voorzitter van Vewin.

De financiële situatie van Vewin is gezond. De begroting van 2016 werd uitgevoerd binnen de kaders die in december 2015 waren vastgesteld. De uitvoering van de begroting stond onder leiding van de directeur en werd door het Bestuur goedgekeurd.

De beleggingen van Vewin zijn gebaseerd op de 'Fido'-richtlijnen. Vewin heeft per 31 december 2016 een beperkte hoeveelheid obligaties (ca € 250.750) en spaartegoeden (ca € 12.000.000).

Dit jaarverslag is opgesteld volgens de eisen van corporate governance, zoals beschreven in de richtlijnen voor organisaties zonder winststreven. De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is als bijlage in dit jaarverslag opgenomen.

Om de volksgezondheid en de goede waterkwaliteit te borgen, hamert Vewin namens de drinkwatersector bij voortduring op bescherming van de drinkwaterbronnen. Wat er niet in zit, hoeft er ook niet uitgezuiverd te worden. Volksgezondheidsaspecten spelen bij bronbescherming een grote rol. Gezondheidsproblemen vormden 160 jaar geleden de aanzet voor het aanleggen van een waterleidingnet. Niet voor niets is een duurzame openbare drinkwatervoorziening een nationaal belang, waarvoor bestuursorganen (centraal en decentraal) een zorgplicht hebben.

De kwaliteit van de bronnen voor de drinkwatervoorziening is de verantwoordelijkheid van meerdere partijen. Samenwerking is de sleutel tot borging van de waterkwaliteit nu en in de toekomst, daarom is het thema van dit jaarverslag samenwerking.

Samenwerking ten behoeve van de kerntaak van de drinkwaterbedrijven: het leveren van schoon, veilig, betrouwbaar, gezond, lekker en betaalbaar kraanwater, nu en in de toekomst.

Prof. dr. Cees Veerman
Voorzitter Vewin

De General Assembly van EurEau te gast in Den Haag

Directieverslag

Coming together is a beginning.

Keeping together is progress.

Working together is success.

Henry Ford (1863-1947, American industrialist)

Het geheel is groter dan de som van de individuele delen. Ieder individu en iedere organisatie heeft zijn of haar persoonlijke kenmerken, kennis en ervaring en bijdrage aan het collectief. Het thema van dit jaarverslag is samenwerking. Samenwerking is de som der delen en belangenbehartiging is samenwerken met individuen, overheden, organisaties, wetenschappers, partijen, etc.

2016 was voor Vewin een druk en effectief jaar.

Op talloze momenten en plekken is aandacht gevraagd voor de belangen van een duurzame openbare drinkwatervoorziening nu en in de toekomst. In 2016 is gebleken dat een alerte belangenbehartiging in Den Haag en Brussel zeer nodig is. Het ijzersterke imago van de sector dat de drinkwatervoorziening altijd en overal onberispelijk functioneert, als een grote vanzelfsprekendheid, heeft ook een keerzijde. Het is namelijk een ogenschijnlijke vanzelfsprekendheid. Achter dat altijd beschikbare kraanwater van onberispelijke kwaliteit gaan veel inspanningen schuil. Daarbij staan de bronnen voor drinkwater steeds verder onder druk. En dus moet er goed opgelet worden dat de belangen van de drinkwatersector niet vergeten worden of in de knel raken bij allerlei beleidsvoorstellen, wettelijke regelingen of andere Haagse of Brusselse ontwikkelingen.

Het lukt Vewin goed om, in nauwe samenwerking met de Leden, het publieke belang van de drinkwatervoorziening bij de stakeholders, de ministeries en de politiek duidelijk op het netvlies te zetten. De grotere politieke aandacht voor waterkwaliteit, zoetwatervoorziening, de bodem en ondergrond, bronbescherming en drinkwater als onderdeel van de vitale infrastructuur in dit land getuigt daarvan.

Deze resultaten boekt Vewin in samenwerking met vele partijen en organisaties.

Samenwerking met bondgenoten en stakeholders

Vewin verricht haar activiteiten op het gebied van netwerken en belangenbehartiging in samenwerking met andere stakeholders en bondgenoten. Met IPO heeft Vewin in 2016 in het kader van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) een gezamenlijke positie verwoord naar het ministerie van IenM, die gehoor vond in de uiteindelijke Nota STRONG. In 2016 heeft Vewin actief samengewerkt met de waterketenpartners op de waterdossiers (conform afspraken uit het Bestuursakkoord Water), specifiek in de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater en in de Ketenaanpak medicijnresten uit water.

Samenwerking met ministeries

Vewin heeft veelvuldig contacten met de ministeries in Den Haag en de directoraten in Brussel. Samen met bijvoorbeeld het ministerie van IenM en UvW en RWS heeft Vewin in 2016 actief bijgedragen en samen gewerkt aan de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater en aan de Ketenaanpak medicijnresten uit water.

Samenwerking met de politiek

In 2016 heeft Vewin de intensieve contacten met politici zowel in Brussel als in Den Haag verder voortgezet met gesprekken, informatie via onze *Position Papers* en werkbezoeken op locaties bij de drinkwaterbedrijven. In 2005, 2008, 2010 en in 2015 heeft de Tweede Kamer moties aangenomen met het verzoek aan de regering wettelijke maatregelen te treffen die het heffen van precario op ondergrondse infrastructuur van nutsbedrijven onmogelijk maakt. In 2016 heeft het Kabinet een wetsvoorstel daartoe ingediend.

Samenwerking met drinkwaterbedrijven

Vewin werkt direct en dagelijks samen met de drinkwaterbedrijven in heel Nederland. We bundelen onze krachten om goed, veilig en betrouwbaar drinkwater nu en in de toekomst te garanderen.

Samenwerking in Vewin-Stuurgroepen

In 2016 heeft de inhoudelijke beleidsvoorbereiding ten behoeve van besluitvorming in het Bestuur plaatsgevonden in vier Stuurgroepen:

- Bronnen & Kwaliteit
- Bodem & Infrastructuur
- Beveiliging & Crisismanagement
- Doelmatigheid, Transparantie & Waterketen.

Door het werken met Stuurgroepen ontstaat structuur in de beleidsvoorbereiding en directe betrokkenheid van alle Leden. Dit geldt ook voor het Platform Juristen.

Ook in 2016 hebben de Stuurgroepen seminars georganiseerd zowel voor onze Leden als voor en met externe deelnemers.

Samenwerking in Communicatie

In de Vewin-Stuurgroep Communicatie werken de drinkwaterbedrijven en Vewin samen om via een effectieve communicatie de belangenbehartiging verder te versterken. In 2016 is gewerkt aan gemeenschappelijke communicatie-thema's om onze doelgroepen en stakeholders beter te bereiken. In de Waterspiegel is in 2016 een miniserie over samenwerking in de waterketen gepubliceerd.

Samenwerking in Brussel

In Brussel heeft Vewin samen met UvW een gezamenlijk kantoor om de waterbelangen in de volle breedte voor het voetlicht te brengen. Bureau Brussel is in 2016 qua personeelsinvulling (twee medewerkers) geheel vernieuwd.

Bureau Brussel werkt samen met en participeert in de Europese koepel EurEau en binnen het European Centre of Employers and Enterprises providing Public Services and Services of general interest (CEEP). De medewerkers van Bureau Brussel hebben goede contacten met medewerkers van de directoraten.

Samenwerking naar de toekomst

Vewin blijft in de verschillende samenwerkingsvormen zoeken naar de meerwaarde om de belangen van de drinkwatersector optimaal te behartigen. Daarnaast is Vewin steeds op zoek naar en staat open voor andere allianties en bondgenootschappen. Goede samenwerking binnen en buiten de sector en partnerschappen zorgen voor een effectieve behartiging van het drinkwaterbelang.

Interne organisatie

Per 1 november 2016 heeft directeur Renée Bergkamp Vewin verlaten om als provincie-secretaris/algemeen directeur in dienst te treden bij de Provincie Noord-Holland.

In december kondigde de voorzitter de komst aan van Hans de Groene als Vewin-directeur per 1 februari 2017.

Ondernemingsraad (OR) en personeel

Directie en OR hebben in 2016 vier maal gezamenlijk overlegd. Onderwerpen van overleg waren onder andere de voorbereiding van een presentatie aan de medewerkers over de eind 2015 vastgestelde Cao, de relatie tussen de Cao en de Vewin-bedrijfsregelingen en de vaststelling van de verplichte verlofdagen in 2016 en 2017 (beide jaren twee dagen).

Na het vertrek van Renée Bergkamp als Vewin-directeur heeft de OR zich laten informeren door de plaatsvervangend directeur over het profiel van de nieuw te werven directeur en de stand van zaken van het wervingsproces.

Verzuim

In 2016 was het ziekteverzuim 1,56%. Dit is een kleine verhoging ten opzichte van 2015, maar vastgesteld mag worden dat het ziekteverzuim al een aantal jaren zeer laag is.

Samenwerking in het kader van de Groene Tafel

Stuurgroep Bronnen & Kwaliteit

Algemeen

In het Deltaprogramma Zoetwater werkt Vewin op nationaal niveau mee aan de uitwerking van de zoetwaterstrategie. Belangrijk onderdeel van het Deltaprogramma is uitvoering van de zoetwatermaatregelen en regionale uitwerking van waterbeschikbaarheid, voorheen voorzieningenniveau. Alle betrokken partners, waaronder Vewin en de drinkwaterbedrijven, werken hierin samen om de risico's op watertekorten transparant te maken en maatregelen te bedenken die tekorten voorkomen. De drinkwatersector is in dit kader betrokken bij pilots. Naar aanleiding van een motie van de Tweede Kamer, die stelt dat verzilting van innamepunten boven de norm moet worden voorkomen, werken Vewin en betrokken drinkwaterbedrijven samen met RWS aan een plan van aanpak.

Het Ministerie van Economische Zaken (EZ) werkt aan de invulling van het 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Input hiervoor vormt de evaluatie van de Meststoffenwet, die begin 2017 zal zijn afgerond. Vewin levert inbreng bij de invulling van het Nitraatactieprogramma en de evaluatie van de Meststoffenwet en zet actief in op bescherming van winningen voor drinkwater. De inzet op het mestdossier is mede gebaseerd op onderzoeken van KWR en RIVM in 2016 naar knelpunten voor drinkwaterbedrijven en effecten van het mestbeleid op de grondwaterkwaliteit in beschermde gebieden. Vewin heeft de resultaten van het KWR-rapport bij de Europese Commissie onder de aandacht gebracht.

In 2016 is het verbod op het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op verhardingen ingegaan. Hier heeft Vewin zich een aantal jaren actief voor ingezet. Daarnaast is de 'Atlas voor bestrijdingsmiddelen in grondwater' opgesteld. Alterra en RIVM hebben in opdracht van Vewin de gegevens van de waterbedrijven opgenomen in de atlas, met als doel deze te betrekken bij de toelating van middelen. Medio april 2017 is de oplevering van de eerste versie van het instrument gepland.

Bodemverontreiniging door puntbronnen is nog steeds een belangrijke bedreiging voor drinkwaterbronnen uit grondwater. Bij de aanvullingswet Bodem bij de Omgevingswet heeft Vewin inbreng geleverd via de consultatie en het ministerie van IenM. De wet is van toepassing op de situatie na afronding van de huidige spoedoperatie op basis van het bodemconvenant 2016-2020. Samen met de organisatie voor het Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond heeft Vewin een seminar georganiseerd waarin is gesproken over de uitvoering van het convenant, de aanpak van verontreinigingen die de waterwinning bedreigen en de aanvullingswet.

In april heeft Vewin de tweede Groene Tafel Natuur & Drinkwater georganiseerd. Deelnemende partners aan de Groene Tafel zijn de drinkwatersector, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LandschappenNL, provincies, waterschappen, gemeenten, het instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, en het ministerie van EZ. De partijen hebben de 'Routekaart Natuur, Drink-

water en Waterbeheer' vastgesteld, met als oogmerk het behalen van natuurdoelen en het beschermen van drinkwaterbronnen via samenwerking in concrete projecten. Vewin heeft de routekaart aangeboden aan het ministerie van EZ als onderdeel van de maatschappelijke uitvoeringsagenda onder de Rijksnatuurvisie.

In opdracht van het ministerie van IenM heeft het RIVM in samenwerking met Vewin, drinkwaterbedrijven, provincies, gemeenten, waterschappen en RWS een vernieuwd protocol voor de gebiedsdossiers opgesteld. Het protocol is in december vastgesteld in de Stuurgroep Water (bestuurlijk overleg van de minister van IenM met bestuurders van waterschappen, provincies en drinkwaterbedrijven). Belangrijke verbeterpunten zijn het meten van de effectiviteit en het doelbereik van maatregelen. Vewin heeft hier actief inbreng bij geleverd. Provincies en RWS gebruiken de komende jaren het nieuwe protocol bij het opstellen van de nieuwe gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma's.

Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Vewin heeft zich sterk gemaakt voor een impuls in de verbetering van de waterkwaliteit. Op basis van moties in de Tweede Kamer en mede op aandringen van Vewin heeft het ministerie van IenM het initiatief genomen tot een Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. Vewin

heeft geparticipeerd in de bestuurlijke overleggen en meegeschreven in het kernteam. In november heeft Minister Schultz van IenM samen met overheden en maatschappelijke partijen de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater ondertekend. Hiermee staat het belang van een goede waterkwaliteit nadrukkelijk op de agenda en is de noodzaak voor extra maatregelen onderkend. Bij de Delta-aanpak werken Vewin en de drinkwaterbedrijven samen met andere partijen op het gebied van onder andere land- en tuinbouw, natuur, industrie, recreatie, gezondheidszorg en kennis.

Doel is het oplossen van hardnekkige bestaande

problemen zoals meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en opkomende stoffen en medicijnresten in grond- en oppervlaktewater. Belangrijk onderdeel van de Delta-aanpak vormt een actietabel met ruim 120 acties met concrete trekkers en planning. Vewin en de drinkwaterbedrijven zijn samen met de andere partijen actief aan de slag gegaan met de maatregelen. Vewin pleit voor een bestuursakkoord eind 2017 met waterkwaliteit als belangrijk onderdeel.

Omgevingswet

In 2016 heeft in navolging van de Tweede Kamer ook de Eerste Kamer de Omgevingswet aangenomen. Vewin heeft hierbij inbreng geleverd. De Tweede Kamer heeft dit jaar de uitvoerings-

Bij de Delta-aanpak werken
Vewin en de drinkwaterbedrijven
samen met partijen op het gebied
van land- en tuinbouw, natuur,
industrie, recreatie,
gezondheidszorg en kennis.

regelgeving besproken, de Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's). Vewin heeft overleg gevoerd met Kamerleden over de gevolgen voor de drinkwatervoorziening en actief geparticipeerd in de consultatie vanuit het ministerie van IenM. Mede dankzij Vewin heeft Minister Schultz aangegeven het drinkwaterbelang op te nemen bij de indieningsvereisten voor vergunningen die in een Ministeriële Regeling (MR) komen in 2017. Vewin werkt samen met het ministerie van IenM en RIVM aan een handreiking voor overheden over de invulling van de zorgplicht voor het beschermen van de openbare drinkwatervoorziening.

Onder leiding van Minister Schultz is het afgelopen jaar gewerkt aan het Kustpact. Naast de drinkwatersector zijn provincies, gemeenten, natuurorganisaties en de recreatiesector betrokken. Vewin en drinkwaterbedrijf PWN hebben actief meegewerkt aan de tekst van het Kustpact. De overeenkomst bevat uitgangspunten voor te beschermen waarden in het kustgebied en mogelijkheden voor bebouwing. Vewin is blij dat de bescherming van de drinkwatervoorziening en natuur als randvoorwaardelijk voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen is opgenomen in het voorlopige Kustpact.

Geneesmiddelen en Structurele aanpak opkomende stoffen

Het in 2016 verschenen RIVM-rapport 'Geneesmiddelen en Waterkwaliteit' bevestigt de zorgen van Vewin en UvW over medicijnresten in water. Naar verwachting groeit het probleem van geneesmiddelen in water in de toekomst door vergrijzing en klimaatverandering. Onder leiding van het ministerie van IenM is het afgelopen jaar gewerkt aan een Ketenaanpak medicijnresten uit water, mede naar aanleiding van de inzet van Vewin en UvW op dit dossier. Vewin participeert actief in het kernteam van de aanpak. Vanuit de Ketenaanpak heeft Vewin afgelopen jaar nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de zorgsector. De aanpak onderscheidt drie inhoudelijke sporen waarop acties zijn geformuleerd: 'ontwikkeling & toelating', 'voorschrijven & gebruik' en 'afval & zuivering'. Wat betreft diergeneesmiddelen is meer informatie nodig om de effecten op de waterkwaliteit te kunnen bepalen. Hiervoor zijn onderzoeken gestart waar ook Vewin en de drinkwatersector in deelnemen.

Het ministerie van IenM is gestart met de Structurele aanpak opkomende stoffen, mede als gevolg van het agenderen van de problematiek door Vewin en de betrokken drinkwaterbedrijven. Pyrazool en PFOA zijn voorbeelden van stoffen die geloosd worden zonder normeringen en die een bedreiging vormen voor de drinkwatervoorziening. Om in de toekomst incidenten met niet-genormeerde stoffen te voorkomen heeft het ministerie van IenM in 2016 samen met Vewin, RIWA, drinkwaterbedrijven, waterschappen, RWS, de industrie, RIVM en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) gewerkt aan een structurele aanpak. Onderdelen hiervan zijn evaluatie van de vergunningverlening en evaluatie van de signaleringswaarden voor deze stoffen in drinkwater en het in te nemen water. In de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater is afgesproken dat RWS de verleende vergunningen opnieuw gaat screenen.

Samenwerking in het kader van STRONG

Stuurgroep Bodem & Infrastructuur

Algemeen

In het voorjaar heeft Vewin samen met UvW en IPO een bestuurlijke discussiebijeenkomst georganiseerd over vraagstukken die zich voordoen in de samenwerking in het grondwaterbeheer, in verband met de verdeelde bevoegdheden tussen overheden. Samen met overige netbeheerders en RWS (Bodem+) is gewerkt aan een informatiesysteem voor verbeterde landelijke ontsluiting van gegevens over bodemverontreiniging (BIDON). In 2016 is een functioneel ontwerp voor het informatiesysteem gemaakt.

Vewin participeert in de adviesgroep bij het onderzoeksprogramma OPERA in het kader van ondergrondse eindberging van radioactief afval. Naar aanleiding van het Nationaal Programma voor radioactief afval is inbreng geleverd aan de Tweede Kamer bij de Kamerbehandeling. Samen met Brandweer Nederland is een model voor een Diensten Niveau Overeenkomst (DNO) opgesteld ten behoeve van centrale ontsluiting van informatie over brandkranen voor de veiligheidsregio's. Deze DNO dient als model voor overeenkomsten tussen de drinkwaterbedrijven en het Instituut voor Fysieke Veiligheid (IFV) voor centrale opslag van brandkraangegevens bij het IFV. Brabant Water en Waternet hebben deelgenomen aan een pilot. Met de overige netbeheerders voor energie en telecommunicatie participeert Vewin in het Platform Netbeheerders (PNBH). Het PNBH is een overlegplatform voor afstemming en informatie-uitwisseling tussen de netbeheerders in het kader van lobbyactiviteiten.

STRONG

2016 was een belangrijk jaar in de uitwerking van STRONG. Vewin is daarbij zeer nauw betrokken geweest. STRONG is in november in ontwerp naar de Tweede Kamer gestuurd. Vewin heeft hierop een zienswijze ingediend. In STRONG worden keuzes gemaakt voor het ondergronds ruimtegebruik. In het Plan MER voor STRONG blijkt dat zich in de ondergrond een spanningsveld voordoet tussen waterwinning en geothermie (aardwarmte). In februari is met het ministerie van IenM een technische bijeenkomst georganiseerd over mijnbouw en drinkwater. Vewin heeft naar aanleiding daarvan geïnventariseerd hoe mijnbouw door provincies is gereguleerd in provinciale verordeningen. Met het ministerie is verschillende malen bestuurlijk overlegd over STRONG en de positie van drinkwater daarin. Ook met IPO is zowel ambtelijk als bestuurlijk afgestemd. In september hebben IPO en Vewin hun gezamenlijke positie over STRONG per brief verwoord aan het ministerie van IenM. Daarbij is aangegeven dat een gezamenlijk traject wordt gestart om aanvullende strategische grondwaterreserves voor de drinkwatervoorziening aan te wijzen en het beschermingsbeleid voor deze gebieden te formuleren. Deze uitwerking zal plaatsvinden in overleg met provincies en drinkwaterbedrijven. Aanwijzing van deze reserves zal zoveel mogelijk plaatsvinden buiten de gebieden die geschikt zijn voor geothermie zodat beide functies naast elkaar vorm kunnen krijgen. KWR heeft op verzoek van Vewin geïnventariseerd welke risico's geothermie heeft voor grondwater voor de drinkwatervoorziening. Dit onderzoek is begin 2017 in Nieuwspoot aan de Tweede Kamer aangeboden. Er is, op uitnodiging van het platform Geothermie, een werkbezoek gebracht aan een geothermieboring in uitvoering. Vewin heeft verschillende

momenten benut om in de Tweede Kamer haar positie over STRONG naar voren te brengen, zoals in algemene overleggen over Energie en Ruimtelijke Ordening. Ook heeft Vewin enkele keren met de kwartiermakers voor het Uitvoeringsprogramma STRONG gesproken over de opzet van dit uitvoeringsprogramma.

Mijnbouwwet

De Mijnbouwwet is gewijzigd en de behandeling daarvan door de Tweede en de Eerste Kamer is in 2016 afgerond. Met de wetwijziging wordt het mogelijk om ruimtelijk beleid te voeren voor mijnbouwactiviteiten, zoals vastgelegd in STRONG. Planmatig beheer van de ondergrond, onder andere in verband met grondwater voor de drinkwatervoorziening, kan nu reden

zijn om een mijnbouwvergunning te weigeren. Provincies krijgen een rol in de advisering over vergunningaanvragen voor mijnbouwactiviteiten. Vewin heeft bij het ministerie van EZ haar wensen kenbaar gemaakt voor aanscherping van het wettelijk kader, zoals uitsluiting in gebieden voor de drinkwatervoorziening, een adviesrol voor drinkwaterbedrijven en monitoring van het diepe grondwater. Bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer hebben

Bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer hebben Vewin en IPO gezamenlijk inbreng geleverd.

Vewin en IPO gezamenlijk inbreng geleverd aan de Kamer. Ook bij de Eerste Kamer heeft Vewin haar positie naar voren gebracht. Samen met het ministerie van EZ heeft Vewin een technische bijeenkomst georganiseerd over 'boren in de ondergrond'. Zowel vanuit de waterbedrijven alsook vanuit mijnbouwbedrijven is daarbij ingegaan op de wijze waarop boringen in de ondergrond worden uitgevoerd en hoe daarbij met risico's wordt omgegaan. Uit de bijeenkomst volgde een aantal onderwerpen dat nog verdere verdieping krijgt.

Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION)

Schade aan drinkwaterleidingen door graafwerkzaamheden is nog steeds een van de belangrijkste oorzaken voor leveringsonderbrekingen in de drinkwatervoorziening. Om graafschade te verminderen zal informatievoorziening aan grondroerders over de ligging van ondergrondse infrastructuur worden verbeterd. Hiervoor bereidt het ministerie van EZ een wijziging voor van de WION. Vewin steunt een goede informatievoorziening aan alle partijen over de ligging van leidingen. Deze gegevensverstrekking moet in balans zijn met eisen vanuit het oogpunt van beveiliging. Vewin heeft in de consultatie gereageerd op het wetsvoorstel. Belangrijke discussiepunten zijn daarbij de verplichte digitalisering van informatie over huisaansluitingen en de wijze waarop beveiliging van liggingsgegevens van drinkwaterleidingen is geborgd wanneer overgegaan wordt naar centrale opslag van alle leidinggegevens bij het Kadaster. Vewin heeft meerdere keren overlegd met de ministeries van EZ en IenM en het Kadaster over de wijze waarop deze beveiliging en beperkte openbaarheid en gelimiteerde verspreiding van gegevens

van drinkwaterleidingen ook wettelijk kan worden geregeld. Samen met het Kadaster is een DNO opgesteld waarin beveiliging eveneens een belangrijke plek heeft gekregen. Vewin participeert in het bronhouders- en afnemersoverleg van het Kadaster over de WION. In november heeft Vewin op het landelijk symposium

Kabels en Leidingen met een groot aantal andere betrokken partijen de herziene CROW-richtlijn 'Voorkomen graafschade' ondertekend.

Samenwerking in het grondwaterbeheer

Tussen IPO, Vewin en UvW is eerder langdurig discussie gevoerd over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden voor het grondwaterbeheer.

Dit spitste zich toe op de vraag welke partij het kwantiteitsbeheer (vergunningverlening voor drinkwater-

onttrekkingen) zou moeten uitvoeren en wie verantwoordelijk is voor het kwaliteitsbeheer van het grondwater. Uiteindelijk is in deze discussie geconcludeerd dat het niet nodig is om de bevoegdheidsverdeling te wijzigen, maar dat er wel de nodige aandachtspunten zijn waar versterkte samenwerking tussen partijen een oplossing voor kan bieden. Afgesproken is daarom om geen discussie meer aan te gaan over bevoegdhedenverdeling, maar om in te zetten op betere samenwerking. In 2016 is vanuit deze invalshoek samen opgetrokken en verdere discussie gevoerd. Vraag die daarbij centraal stond is: hoe bevorderen we dat er gebiedsgericht meer samengewerkt wordt vanuit maatschappelijke opgaven in plaats vanuit formele taken en bevoegdheden, welke belemmeringen zijn er om dat te doen en wat moeten we daar aan doen? Op 13 april is daartoe ook een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd waarin, onder voorzitterschap van Felix Rottenberg, bestuurders van alle partijen met elkaar in gesprek zijn gegaan over de thema's Energie, Drinkwater, Kwantiteit en Kwaliteit. Hierbij zijn dilemma's en successen in samenwerking verkend. Beoogd is om daarmee verder richting te geven aan de wijze waarop deze verbeterde gebiedsgerichte samenwerking concreet gemaakt kan worden. Vanuit de gemeenten, provincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven waren circa 40 bestuurders aanwezig. Aan de bijeenkomst werd vanuit Vewin deelgenomen door enkele directeuren. Tevens werd vanuit Vitens de discussietafel over drinkwater geleid en een inleiding verzorgd. IPO, UvW, VNG en Vewin hebben afgesproken dat ze follow-up zullen geven aan deze bijeenkomst teneinde verbreding en consolidatie te bevorderen.

Vewin heeft overlegd met de ministeries van EZ en IenM en het Kadaster over de wijze waarop de beveiliging en beperkte openbaarheid van gegevens van drinkwaterleidingen wettelijk geregeld kan worden.

Eerste Kamerlid Marleen Barth bezoekt Dunea en bespreekt onder meer wetsvoorstellen rondom cybersecurity

Stuurgroep Beveiliging & Crisismanagement

Algemeen

Vewin heeft de afgelopen jaren diverse harmonisatietrajecten binnen de sector gecoördineerd. Eén daarvan betrof de leveringsplannen. Drinkwaterbedrijven zijn verplicht een leveringsplan op te stellen waarin zij aangeven hoe zij aan hun wettelijke verplichtingen rondom leveringszekerheid en continuïteit voldoen. Het plan behoeft de goedkeuring van de ILT. In sectorverband is een uniform sjabloon voor het leveringsplan opgesteld en er is een uniforme methodiek opgesteld voor uitvoering van de verstoringsrisicoanalyse. Medio 2016 hebben bedrijven op basis hiervan hun nieuwe leveringsplan bij de ILT ingediend. Alle plannen zijn geaccordeerd en de harmonisatieslag is zeer positief ontvangen door de ILT.

Op het gebied van cybersecurity speelde met name de implementatie van de Europese richtlijn voor Netwerk- en Informatiebeveiliging (NIB). De NIB legt een meldplicht en zorgplicht op aan vitale aanbieders, waaronder de drinkwaterbedrijven. Om richting de toezichthouder aantoonbaar invulling te geven aan de zorgplicht, is in sectorverband een traject gestart om tot een gezamenlijk raamwerk voor digitale beveiliging te komen. Vewin heeft samen met het ministerie van IenM ingezet op implementatie van de NIB via (minimale) aanpassing van de drinkwaterregelgeving. Hiermee wordt versnippering van wetgeving voorkomen en wordt vastgehouden aan één toezichthouder die integraal toezicht en handhaving uitoefent op alle facetten van de drinkwatervoorziening.

Daarnaast zijn op het gebied van cybersecurity de voorbereidingen in gang gezet voor aansluiting van de drinkwatersector op het Nationaal Detectie Netwerk (NDN). Het NDN is een samenwerkingsverband waarbinnen het Rijk en vitale sectoren *real-time* informatie uitwisselen over digitale dreigingen en aanvallen.

Heroriëntatie nooddrinkwatervoorziening

In april heeft een delegatie vanuit de Nederlandse drinkwatersector een werkbezoek gebracht aan het drinkwaterbedrijf Stockholm Vatten en de National Food Agency in Uppsala. De delegatie wilde graag met eigen ogen zien hoe in Zweden de nooddrinkwatervoorziening is ingericht en georganiseerd.

Nederlandse drinkwaterbedrijven zijn op basis van de Drinkwaterwet verplicht om bij een uitval van de drinkwatervoorziening, of wanneer de levering vanuit oogpunt van volksgezondheid onaanvaardbaar is, nooddrinkwater te leveren. Nooddrinkwater is water dat bestemd is voor consumptie en voedselbereiding. Een nooddrinkwatervoorziening bestaat doorgaans uit een flexitank en kraanstellen. De flexitanks zijn niet eeuwig houdbaar. Een aantal drinkwaterbedrijven staat aan de vooravond van een vervangingsopgave. Voordat er investeringen gedaan worden in nieuwe flexitanks, is in sectorverband besloten te kijken of het bestaande nooddrinkwatersysteem nog aansluit bij de huidige tijdsgeest, wat omliggende landen aan systemen gebruiken en of er systemen zijn met een lagere gebruiksdrempel zodat deze ook bij onderhoudswerkzaamheden kunnen worden ingezet.

In april heeft een Nederlandse drinkwaterdelegatie een werkbezoek gebracht aan Zweden om zich te laten voorlichten over de inrichting en organisatie van de nooddrinkwatervoorziening aldaar.

In Zweden, maar ook in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, wordt in toenemende mate het Combo Aqua-systeem gebruikt. Het bestaat uit opvouwbare, herbruikbare en afgesloten kratten met daarin een dunne waterzak voor maximaal 1.000 liter nooddrinkwater. Tijdens het werkbezoek aan Zweden is het systeem uitgebreid gedemonstreerd en getest. Met de opgedane kennis en inzichten in Zweden, alsmede van andere alternatieven, is de heroriëntatie op de huidige nooddrinkwatervoorziening een stuk verder gebracht. In navolging hierop wordt in 2017 in Vewin-verband vervolgonderzoek gedaan naar het organisatie- en beheervraagstuk rondom de nooddrinkwatervoorziening.

Oefening Alerteringssysteem Terrorismebestrijding

In april organiseerden de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) van het ministerie van VenJ en Vewin een oefening in het kader van terrorismebestrijding. Het doel van de oefening was om op elkaar ingespeeld te raken en voorbereid te zijn in het geval van een terroristische dreiging jegens de drinkwatersector. In een dergelijk geval zou het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb) geactiveerd worden. Het ATb is een systeem waarmee vitale bedrijfssectoren en overheid gewaarschuwd worden bij een verhoogde terroristische dreiging.

Het doel hiervan is dat alle betrokken partijen snel en in gezamenlijkheid maatregelen treffen om de dreiging te weerstaan en/of de effecten van een eventuele aanslag te minimaliseren. Deelnemers aan de oefening waren de drinkwaterbedrijven PWN, Waterbedrijf Groningen en WMD, Politie Noord-Holland Noord, diverse veiligheidsregio's, het ministerie van IenM, het Openbaar Ministerie, de NCTV en Vewin. Het betrof een *table-top*-oefening waarbij alle betrokkenen op basis van een fictief scenario binnen beperkte tijd met een maatregelenpakket moesten komen om de dreiging op de drinkwatervoorziening te weerstaan. Uit de evaluatie kwam naar voren dat de drinkwaterbedrijven en Vewin goed voorbereid en georganiseerd zijn en dat ze tot een passend maatregelenpakket en een afgewogen communicatielijijn zijn gekomen.

Mede op basis van deze oefening zal de NCTV het huidige ATb-systeem flexibeler en pragmatischer gaan inrichten. Ook wordt aansluiting gezocht bij de ingeoeffende regionale en nationale crisisstructuur. Vewin omarmt dit, maar heeft wel aangegeven dat de publiek-private samenwerking en het bijbehorende netwerk behouden moet blijven. Deze vormen immers de grote meerwaarde van het ATb-systeem.

Meldplicht cybersecurity

De Tweede Kamer heeft eind 2016 het Wetsvoorstel gegevensverwerking en meldplicht cybersecurity aangenomen. Het wetsvoorstel regelt dat vitale aanbieders, waaronder de drinkwaterbedrijven, een meldplicht krijgen voor ICT-inbreuken die (mogelijk) een grote impact hebben op de continuïteit van de vitale dienst. De melding vindt plaats bij het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ). Doel van het wetsvoorstel is dat het NCSC tijdig hulp en bijstand kan verlenen aan de getroffen vitale aanbieder(s) om de effecten van een ernstige ICT-inbreuk zoveel mogelijk te beperken.

Daarnaast stelt dit het NCSC in staat om andere vitale aanbieders te waarschuwen.

Vewin is blij met de inhoud van het wetsvoorstel. Centraal in het wetsvoorstel staan hulp en bijstand door het NCSC, zonder de mogelijkheid tot handhaving en/of sanctionering.

Daarnaast scheidt het wetsvoorstel randvoorwaarden voor publiek-private samenwerking.

Een bijzondere openbaarheidsregeling voorkomt dat herleidbare gegevens van vitale aanbieders, op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), opgevraagd kunnen worden.

De openbaarheidsregeling geldt overigens ook voor vertrouwelijke gegevens die zijn verkregen door onverplichte meldingen. Hierdoor draagt de regeling bij aan de gewenste *just culture*, een cultuur die aanmoedigt cyberincidenten vrijwillig te melden, met als enig doel het verbeteren van de veiligheid van het gehele systeem.

Bij het opstellen van het wetsvoorstel is veel en constructief contact geweest

tussen de vitale aanbieders, VNO-NCW en het ministerie van VenJ. Dit heeft geresulteerd in een wetsvoorstel waar alle direct-betrokkenen zich in kunnen vinden.

De wet treedt naar verwachting per 1 juni 2017 in werking.

Bij het opstellen van het wetsvoorstel is veel en constructief overleg geweest tussen de vitale aanbieders, VNO-NCW en het ministerie van VenJ.

Samenwerking in de Waterketen

Stuurgroep Doelmatigheid, Transparantie & Waterketen

Algemeen

De drinkwatersector is mede vanwege het Bestuursakkoord Water (BAW) een samenwerkingspartner voor het Rijk en de andere overheden als het gaat om de waterketen en het waterbeheer in bredere zin. In 2016 heeft Vewin in diverse bestuurlijke en ambtelijke overleggen geparticipeerd zoals in de Stuurgroep Water en de daarvoor voorbereidende Programmateams, de Stuurgroep DRAB en de (bestuurlijke) overleggen met de waterketenpartners. In het kader van het traject 'Toekomstbestendige en duurzame financiering van het Nederlandse waterbeheer' neemt Vewin als BAW-partner deel aan de werkgroepen en het kernteam. In dit traject worden voorstellen ontwikkeld voor beleid en (financiële en andere) overheidsinstrumenten voor het waterbeheer van de toekomst.

Vewin heeft de urgentie van de ongehinderde drinkwatervoorziening inclusief bescherming van de drinkwaterbronnen regelmatig onder de aandacht gebracht. Prioritering van dit belang is bij de overheden en andere belanghebbenden nog niet altijd een vanzelfsprekendheid. Het principe dat 'de vervuiler betaalt' is daarbij voor Vewin het uitgangspunt bij de verdeling van de lasten. Daarnaast heeft Vewin regelmatig overlegd met het ministerie van IenM en consumentenorganisaties over de voorwaarden van drinkwaterlevering. Dit met het oog op de ongehinderde levering en de bescherming van de positie van kwetsbare consumenten.

Vewin werkt nauw samen met de betrokken ministeries en de waterketenpartners om thema's uit te werken tot een nieuw Bestuursakkoord Water.

Transparantie

Voor de drinkwaterbedrijven is transparantie over hun functioneren belangrijk. Zij geven daarover inzicht via diverse rapportages, waarvan een aantal wettelijk is verankerd. In 2016 is de prestatievergelijking drinkwaterbedrijven uitgevoerd door de ILT. De drinkwaterbedrijven leveren de voorgeschreven data aan de ILT door middel van een *webbased portal*. Via Vewin vindt deze gegevensverzameling gecoördineerd plaats en wordt gewaarborgd dat de voorschriften die zijn beschreven in het 'Protocol Prestatievergelijking Drinkwaterbedrijven 2015' van de ILT worden nageleefd. Binnen Vewin worden de gerapporteerde uitkomsten van de prestatievergelijking geanalyseerd en besproken om te kunnen leren van de *best practices* en daarmee het prestatieniveau nog verder te verhogen. Daarnaast worden op basis van de uitkomsten van de prestatievergelijking verbeterplannen opgesteld en aan de minister van IenM aangeboden. Vewin heeft hiervoor een eenduidig format opgesteld dat naast optimale inzichtelijkheid ook onderlinge vergelijkbaarheid biedt.

Voor de rapportages over de voorgenomen tarieven is in Vewin-verband een kostprijsmodel ontwikkeld dat gedetailleerd inzicht biedt in de opbouw van de drinkwatertarieven. Het model is door de drinkwaterbedrijven voor het eerst toegepast op de tarieven van 2016. De ILT heeft in 2016 de kostprijsmodellen getoetst onder advisering door de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Hierbij is in de wederhoorfase door Vewin en de drinkwaterbedrijven informatie verstrekt over de achtergrond en inhoud van het kostprijsmodel. Uiteraard is er blijvende aandacht voor verdere ontwikkeling en verfijning van het model. Vewin heeft met de ILT afgesproken dat de ILT in 2017 een toetsingskader opstelt dat de drinkwaterbedrijven meer duidelijkheid verschaft over de criteria en eisen van het toezicht op de drinkwatertarieven door de ILT.

Waterketen

Vewin heeft in 2016 twee bijeenkomsten georganiseerd in het kader van 'Samen werken aan water' met het thema 'assetmanagement'. Ervaringen met assetmanagement werden door de deelnemers gedeeld. KWR berichtte vanuit wetenschappelijk oogpunt inhoudelijk hoe

om te gaan met cultuuraspecten bij assetmanagement. De goed bezochte bijeenkomsten gaven een mooie inkijk in de wijze waarop gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hun samenwerking op het gebied van hun assets kunnen verstevigen en leidden tot levendige discussies en nieuwe kennis van elkaars expertise en werkerrein.

Op de mede door Vewin georganiseerde Bestuurdersbijeenkomst werden de huidige samenwerking in de waterketen en de uitdagingen die in de toekomst liggen, besproken. Dit gebeurde door goede voorbeelden te benoemen en daaruit inspiratie te putten om de volgende stappen te zetten. De bijdrage van Vewin aan de discussietafels was gebaseerd

op de stelling dat samenwerking in de waterketen veel oplevert en leidt tot lagere kosten en integrale oplossingen in de omgeving. Door elkaar goed te kennen en te weten op welke thema's samenwerking mogelijk is, kan een stap vooruit worden gezet.

In 2016 is onder leiding van het ministerie van IenM gestart met de evaluatie van het BAW. De Stuurgroep Water heeft besloten dat hierbij vooral vooruit gekeken wordt naar de mogelijkheden om de samenwerking tussen de waterpartners uit te breiden met nieuwe thema's. Vewin werkt nauw samen met de diverse betrokken ministeries en de waterketenpartners om deze thema's uit te werken tot een nieuw BAW. Voor Vewin zijn vooral afspraken over de gezamenlijke aanpak van de waterkwaliteit van belang.

De door Vewin georganiseerde en druk bezochte waterketenbijeenkomsten gaven een mooie kijk in de wijze waarop gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hun samenwerking op het gebied van assets kunnen verstevigen.

Belastingen

De drinkwaterbedrijven zijn per 1 januari 2016 belastingplichtig geworden voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). De wettelijke taken zijn vrijgesteld van de belastingplicht maar de activiteiten die niet rechtstreeks voortvloeien uit de Drinkwaterwet worden belast met Vpb.

Voor de meeste drinkwaterbedrijven zijn die activiteiten zeer beperkt en is er bovendien geen sprake van belastbare winst uit die activiteiten.

In samenwerking met inspecteurs en waarderingsdeskundigen van de Belastingdienst heeft Vewin onderzocht hoe invulling kan worden gegeven aan de belastingplicht onder zo beperkt mogelijke administratieve lasten voor zowel de Belastingdienst

als de drinkwaterbedrijven. In een aantal overleg rondes is een set van afspraken uitgewerkt in een Vaststellingsovereenkomst (VSO) die tussen de individuele drinkwaterbedrijven en de Belastingdienst wordt gesloten.

Aan het reeds lang lopende precariodossier is in 2016 een nieuw hoofdstuk toegevoegd. Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd ter afschaffing van precariobelasting op de netwerken van nutsbedrijven. Vewin heeft hier veel voor gelobbyd en waar mogelijk samengewerkt met alle belanghebbenden: het ministerie van BZK, VNG, diverse Tweede Kamerfracties, Netbeheer Nederland, Energie-Nederland, VNO-NCW, consumentenorganisaties en het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo). Daarnaast heeft Vewin via diverse mediakanalen gepubliceerd over de onwenselijkheid van precariobelasting op waterleidingen. Het wetsvoorstel voorziet in een lange overgangstermijn van tien jaar waarin de belasting moet worden afgebouwd. Bovendien komen door een eind 2016 toegevoegde wetswijziging veel meer gemeenten hiervoor in aanmerking dan in het oorspronkelijke wetsvoorstel (stand van zaken eind 2016).

Vewin heeft, waar mogelijk samen met andere belanghebbenden, veel en succesvol gelobbyd voor de afschaffing van precariobelasting.

*Wetgevingsoverleg Water
in de Tweede Kamer*

Stuurgroep Communicatie

Algemeen

Ryunosuke Satoro, de beroemdste schrijver van korte verhalen in Japan zei het al: *“Individually, we are one drop. Together, we are an ocean.”* Ook voor communicatie geldt dat samen communiceren het sterkste is. In 2016 is een verdere slag gemaakt in het nauwer samenwerken met de Leden op het gebied van communicatie ter versterking van de lobby. Succesvolle casussen zijn bijvoorbeeld de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, precario en chemische onkruidbestrijding. De drinkwatersector staat midden in de samenleving. Kraanwater hangt samen met volksgezondheid, veiligheid, sport, recreatie, natuur, milieu, infrastructuur en nog veel meer. In het strategisch beleid van Vewin krijgt deze samenhang vorm in het extern verbinden met partners van binnen en buiten de watersector. In veel van deze partnerschappen, zoals bijvoorbeeld Ons Water, werkt Vewin samen met VNG, IPO, UvW en het ministerie van IenM.

Vewin was in 2016 partner van de volgende organisaties en/of projecten: Ons Water, WaterSpaarders, Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), Vakantiecursus TU-Delft, het Magazine P+ en het Museon.

Strategische Communicatie

De communicatie van Vewin is gericht op het versterken van een effectieve lobby. Belangenbehartiging is immers communicatie. Vanaf het begin van een beleidstraject en in overleg met de secretarissen van de Stuurgroepen, wordt het communicatietraject vormgegeven. Daarbij is aandacht voor timing, boodschap, doelgroep en middelen. In 2016 is doorgedaan met het verweven van de inhoudelijke onderwerpen van de andere Stuurgroepen met de Stuurgroep Communicatie en is er ingezet op het via communicatie versterken van de directe lobby.

Om elkaar te kunnen versterken in communicatie is in het afgelopen jaar samen met de Leden gewerkt aan gezamenlijke communicatiethema's voor de drinkwatersector. Dit om doelgroepen en stakeholders beter te bereiken. Het effect hiervan is zichtbaar geweest op de dossiers onkruidbestrijding, schaliegas en precario en merkbaar op bredere thema's als waterkwaliteit en bronbescherming. Op het gebied van onkruidbestrijding speelde het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijding buiten de landbouw. De inhoudelijke lobby bestond uit het aandragen van onze standpunten en het presenteren van een onderzoek naar de effecten op de waterkwaliteit van alternatieve onkruidbestrijdingsmiddelen. Op basis van deze informatie haalde Vewin de landelijke dagbladen. Ook is Vewin te zien en te horen geweest in nieuwsuitzendingen op radio en TV. Tegelijkertijd berichtten veel van onze Leden ook over precario, chemievrij onkruidbeheer en het belang van samenwerken in de waterketen. Hierdoor was er ook in de regionale en lokale media aandacht voor de waterkwaliteit. In de eerste helft van 2016 was Nederland voorzitter van de Europese Unie. Vewin heeft hier een bijdrage aan geleverd door witte en oranje Vewin-Doppers te leveren aan de deelnemers van de EU-vergaderingen. Hiermee vroegen we als drinkwatersector aandacht voor de kwaliteit van het Nederlandse drinkwater en voor een duurzame economie.

Lobbybrief en Waterspiegel

De eigen uitgaven - de wekelijkse Lobbybrief voor de Leden en de tweemaandelijks Waterspiegel - zijn verder ontwikkeld om Leden en stakeholders goed te informeren en de Vewin-standpunten beter voor het voetlicht te brengen. De uitgaven sluiten aan bij de voor Vewin relevante onderwerpen en bij het politieke proces in Den Haag en Brussel. In 2016 is besloten de Waterspiegel Update niet langer uit te brengen, omdat de artikelen die voorheen in de Waterspiegel Update kwamen nu direct op de website worden geplaatst en vervolgens via Twitter onder de aandacht gebracht worden.

De Waterspiegel is in 2016 zes keer uitgebracht, inclusief een voorjaarsspecial over water en gezondheid. De Waterspiegel is thematischer geworden, met bijvoorbeeld een miniserie over samenwerking in de waterketen en met dossiers als STRONG en medicijnresten in water.

Website en social media

De in 2015 ingezette slag naar meer focus op inhoudelijke lobbypunten op de website is in 2016 voortgezet. Op het gebied van social media is Twitter, in tegenstelling tot de algemene trend,

in zowel de Haagse politiek als de journalistieke wereld nog zeer populair. Ook is Twitter nog steeds een populair medium voor waterprofessionals.

Dit betekent dat Vewin dit medium intensief ingezet heeft en het aantal volgers van Vewin stijgt nog steeds gestaag. Beeld wordt in het algemeen steeds belangrijker om het verhaal over te brengen. Bij het gebruik van Twitter sluiten we daar op aan. Ook voor de website speelt deze

ontwikkeling een rol: eind 2016 is Vewin gestart met een traject om de site nog functioneler te maken voor onze lobby, aansprekender qua uitstraling en technisch geschikt voor mobiel gebruik.

De communicatie van Vewin is gericht op het versterken van een effectieve lobby.

Het bericht 'Vewin is blij met afschaffing precarioheffing' is verreweg het meest gelezen bericht op de site (ruim 4000 unieke paginaweergaves). Bij publicatie in februari 2016 was dit onderwerp erg populair. Ook berichtgeving uit mei 2016 over het wetsvoorstel tot afschaffing van de precarioheffing werd goed gelezen. Andere artikelen die relatief goed zichtbaar waren, gingen over de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, over waterkwaliteit in brede zin, over geneesmiddelen, glyfosaat en de gevolgen van mestgebruik.

Top vijf artikelen Vewin website 2016:

1. Vewin is blij met afschaffing precariobelasting
2. Hans de Groene nieuwe directeur Vewin
3. Minister Plasterk maakt vaart met wetsvoorstel precarioheffing
4. Schultz tekent Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater
5. Tweede Kamer vraagt staatssecretaris Van Dam om Europees verbod glyfosaat

Een tweet over een artikel in de Waterspiegel over de geschiedenis van de drinkwatervoorziening werd het meest gelezen (ruim 11.200 vertoningen). Berichten over vacatures bij Vewin werden zeer actief doorgestuurd. Verder zorgden tweets over interviews met directeuren van de drinkwaterbedrijven over duurzaamheid en de combinatie drinkwater-natuur voor veel Twitter-activiteit bij onze volgers. Ook tweets over bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater en de ketenaanpak medicijnresten uit water werden relatief veel doorgestuurd of interessant gevonden.

De Waterspiegel is in 2016 zes keer uitgebracht, inclusief een voorjaarsspecial over water en gezondheid.

Overdracht van het voorzitterschap van het Platform Juristen

Platform Juristen

Het Vewin-Platform Juristen is een samenwerkingsverband van juristen van de drinkwaterbedrijven met als doel uitwisseling van kennis en informatie, analyse van rechtspraak, regelgeving en overheidsbeleid en voorbereiding van adviezen voor de Stuurgroepen. In 2016 is het Platform vier keer bijeen gekomen.

Milieu-onderwerpen die aan bod zijn gekomen zijn de Omgevingswet, de aanvullingswet bodem, jurisprudentie die verband houdt met de KRW en schade als gevolg van het stopzetten van grondwaterwinningen.

In het consumentendomein is aandacht besteed aan de implicaties van een aantal internationale verdragen voor de praktijk van afsluiting, in het bijzonder van huishoudens met kinderen, en de gevolgen van de MR afsluitbeleid drinkwaterbedrijven. De discussie met het ministerie van IenM hierover is in 2015 begonnen en heeft aan het eind van het verslagjaar nog niet tot conclusies geleid. In dit dossier wordt nauw samengewerkt met andere disciplines binnen de bedrijven zoals de afdelingen klantencontacten.

De drinkwaterjuristen hebben in het consumentendomein aandacht besteed aan de implicaties van een aantal internationale verdragen voor de praktijk van afsluiting.

Verder is onder meer aan de orde gekomen de inbreng bij de evaluatie van de EU-richtlijn Consumentenrechten uit 2014. Het Platform heeft geadviseerd over de binnentredingsproblematiek bij afsluiten van de drinkwaterlevering binnenshuis en over de discussie met de Consumentenbond over een limitatieve omschrijving van de redenen van tariefwijziging in de voorwaarden. Ook zijn de voor- en nadelen van een aanwijzing van de algemene leveringsvoorwaarden als standaardregeling in de zin van de wet in kaart gebracht.

In het verslagjaar is het voorzitterschap van het Platform Juristen door mr. Mechteld van den Brandeler (Evides) overgedragen aan mr. Roland van Hulten (Brabant Water).

De landelijke juristendag, voor alle juristen en andere geïnteresseerden uit de bedrijfstak, stond in 2016 in het teken van ligrechten van leidingen en de opzegging van duurovereenkomsten, alsmede de binnentredingsproblematiek bij afsluiten van de drinkwaterlevering binnenshuis.

Vewin vraagt aandacht voor de kwaliteit van het Nederlandse drinkwater tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap

Bureau Brussel

Bureau Brussel is in 2016 begonnen met een nieuw team bestaande uit Jos van den Akker en Dieter Staat. De eerste helft van het jaar heeft in het teken gestaan van het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie. Vewin heeft de activiteiten in dit kader gesponsord door onder meer de levering een groot aantal doppers tijdens belangrijke vergaderingen.

Met een nieuw team stond het jaar in het teken van het vernieuwen en verder intensiveren van relaties in Brussel met beleidsmakers en collega's uit de watersector. Zo heeft Vewin wederom het jaarlijkse Straatsburg-diner voor een groot aantal Nederlandse Euro-parlementariërs georganiseerd, ditmaal met als thema circulaire economie.

Samenwerking met de Europese koepelorganisaties heeft een nieuwe impuls gekregen. Binnen EurEau is het voorzitterschap van de drinkwatercommissie evenals in 2015 in handen van plaatsvervangend directeur Vewin Arjen Frentz. Binnen CEEP draagt Vewin met Bestuurslid Ria Doedel als vice-voorzitter fors bij aan de standpuntbepaling van de taskforce water. Met het Water supply and sanitation Platform (WssTP) wordt samengewerkt op het gebied van innovatie en EU financiering en ook wordt deelgenomen aan het Europese Innovatie Partnerschap (EIP) Water.

Vewin en UvW hebben de voorjaarsvergadering 2016 van de General Assembly van EurEau georganiseerd en daartoe zijn de EurEau-leden in Den Haag uitgenodigd. Bij EurEau zijn 26 EU-lidstaten en 2 EFTA-landen aangesloten; de meeste EurEau-leden waren in Den Haag vertegenwoordigd. De vergadering werd afgesloten met een exclusieve rondleiding en een diner in het Vredespaleis.

Kerndossiers

Bureau Brussel heeft zich ook in 2016 met de kerndossiers bezig gehouden.

De Europese Commissie heeft bevestigd dat de Drinkwaterrichtlijn weliswaar *fit for purpose* is, maar dat deze wel op een aantal punten verbeterd moet worden met een herziening. Hierbij zal de aandacht uitgaan naar het updaten van de microbiologische en chemische parameters van bijlage I, materialen en producten in contact met drinkwater, risicobenadering en informatie aan consumenten.

De voorbereiding op de evaluatie van de KRW, waarbij het behouden van de KRW-doelen en de periode na 2027 centraal zullen staan, blijft Bureau Brussel aandachtig volgen via deelname aan de Common Implementation Strategy van de KRW. Deze voorbereiding zorgt ook voor een actieve bijdrage aan de positiebepaling van EurEau.

Vewin en UvW hebben de voorjaarsvergadering 2016 van de General Assembly van EurEau georganiseerd.

Vewin heeft het voortouw genomen om vanuit EurEau de Europese Commissie een brief te sturen met de oproep haast te maken met de beloofde strategische aanpak voor geneesmiddelen in het milieu.

De Commissie heeft besloten de prioritaire stoffenrichtlijn niet te herzien in 2018, maar een meer holistische aanpak van chemische stoffen te onderzoeken tegelijk met de herziening van de KRW.

De gevolgen van mestgebruik op de drinkwaterwinning in Nederland is in het kader van de Nederlandse derogatieonderhandelingen besproken met de Europese Commissie. Ook bij de herziening van het EU-meststoffenbeleid heeft Vewin beleidsmakers met een *position paper* geïnformeerd over de drinkwaterbelangen.

In 2017 zal de Commissie een wetsvoorstel presenteren voor minimumstandaarden voor waterhergebruik voor irrigatie en het aanvullen van grondwater. Vewin heeft de onwenselijkheid van verplichte Europese regels benadrukt in de consultatie en binnen EurEau.

Bij de Delta-aanpak werken Vewin en de drinkwaterbedrijven samen met partijen op het gebied van o.a. land- en tuinbouw, natuur, industrie, recreatie, gezondheidszorg en kennis.

Vewin en IPO hebben gezamenlijk inbreng geleverd bij de plenaire behandeling in de Tweede Kamer van het voorstel tot wijziging Mijnbouwwet.

Vewin heeft overlegd met de ministeries van EZ en IenM en het Kadaster over de wijze waarop de beveiliging en beperkte openbaarheid van gegevens van drinkwaterleidingen wettelijk geregeld kan worden.

In april heeft een Nederlandse drinkwaterdelegatie een werkbezoek gebracht aan Zweden om zich te laten voorlichten over de inrichting en organisatie van de nooddrinkwatervoorziening aldaar.

Bij het opstellen van het wetsvoorstel gegevensverwerking en meldplicht cybersecurity is veel en constructief overleg geweest tussen de vitale aanbieders, VNO-NCW en het ministerie van VenJ.

De door Vewin georganiseerde en druk bezochte waterketen-bijeenkomsten gaven een mooie kijk in de wijze waarop gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hun samenwerking op het gebied van assets kunnen verstevigen.

Vewin werkt nauw samen met de betrokken ministeries en de waterketenpartners om thema's uit te werken tot een nieuw Bestuursakkoord Water.

Vewin heeft, waar mogelijk samen met andere belanghebbenden, veel en succesvol gelobbyd voor de afschaffing van precariobelasting.

De communicatie van Vewin is gericht op het versterken van een effectieve lobby. De Waterspiegel is in 2016 zes keer uitgebracht, inclusief een voorjaarspecial over water en gezondheid.

De drinkwaterjuristen hebben in het consumentendomein aandacht besteed aan de implicaties van een aantal internationale verdragen voor de praktijk van afsluiting.

Vewin en UvW hebben de voorjaarsvergadering 2016 van de General Assembly van EurEau georganiseerd.

Organisatie

Bestuur

Het Vewin-Bestuur bestaat uit de tien vertegenwoordigers van de Leden plus een onafhankelijke voorzitter. Het Vewin-bureau staat onder leiding van een directeur die door het Bestuur is benoemd. De samenstelling van het Bestuur was in 2016 als volgt:

prof. dr. C.P. Veerman (voorzitter)
 drs. G.J. van Nuland, directeur Brabant Water NV (vice-voorzitter vanaf 1 april 2016)
 mr. J.L. Cuperus, directeur PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland
 L.C.A. Declercq MSc, voorzitter directie Vitens
 R. Doedel, directeur NV Waterleiding Maatschappij Limburg
 drs. W.M.E. Drossaert, algemeen directeur Dunea
 drs. P.A. Glasbeek LLM, directeur a.i. NV Waterleidingmaatschappij Drenthe (vanaf 1 april 2016¹)
 ir. R.R. Kruize, algemeen directeur Waternet
 prof. dr. ir. W.G.J. van der Meer, algemeen directeur Oasen
 ir. A.M. Ottolini, directeur Evides NV
 mr. R.A.M. Zwart, directeur NV Waterbedrijf Groningen

Managementteam

In 2016 was de samenstelling van het Managementteam als volgt:

mr. R.M. Bergkamp, directeur (tot 1 november 2016)
 drs. A. Frentz, plaatsvervangend directeur
 G.J.B. Gaalman, controller
 J.A.M. Porsius-Zevenster, bestuurssecretaris

Samenstelling personeel

Op 31 december 2016 telde Vewin 22 medewerkers (inclusief 2 ingehuurd krachten). Hiervan was 50% man en 50% vrouw.
 In 2016 traden 3 medewerkers uit dienst en 2 in dienst.

Verzuimcijfers

Het totaalverzuim van het Vewin-personeel bedroeg in 2016 1,56%.

¹ir. K.J. Hoogsteen, directeur NV Waterleidingmaatschappij Drenthe en vice-voorzitter van Bestuur (tot 1 april 2016)

Ziekteverzuimcijfers 2015-2016*

	2015	2016
Kort (% aandeel t/m 7 dagen)	0,80%	0,81%
Middellang (% aandeel 8 t/m 42 dagen)	0,21%	0,75%
Lang (% aandeel 43 t/m 365 dagen)	0,00%	0,00%
Totalen	1,01%	1,56%

* Berekening volgens standaard voor verzuimregistratie (Projectgroep Uniformering Verzuimgrootheden [1996]. Berekening van ziekteverzuim: Standaard voor verzuimregistratie. Amsterdam: Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden).

Afkortingenlijst

ACM	Autoriteit Consument en Markt
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
ATb	Alerteringssysteem Terrorismebestrijding
BAW	Bestuursakkoord Water
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CEEP	European Centre of Employers and Enterprises providing Public Services of general interest
Coelo	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
DNO	Diensten Niveau Overeenkomst
EZ	Economische Zaken
IenM	Infrastructuur en Milieu
IFV	Instituut voor Fysieke Veiligheid
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPO	Interprovinciaal Overleg
JOGG	Jongeren Op Gezond Gewicht
KIWA	Keurings Instituut voor Waterleiding Artikelen
KRW	Kaderrichtlijn Water
KWR	KWR Watercycle Research Institute
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MR	Ministeriële Regeling
NCSC	Nationaal Cybersecurity Centrum
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NDN	Nationaal Detectie Netwerk
NIB	Netwerk- en Informatiebeveiliging
NWP	Netherlands Water Partnership
PNBH	Platform Netbeheerders
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RIWA	Vereniging van Rivierwaterbedrijven
RWS	Rijkswaterstaat
STRONG	Structuurvisie Ondergrond
UvW	Unie van Waterschappen
VenJ	Veiligheid en Justitie
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Wet op de vennootschapsbelasting
VSO	Vaststellingsovereenkomst
WION	Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
WssTP	Water supply and sanitation Technology Platform

Jaarrekening 2016

Balans

per 31 december 2016 (na verwerking voorstel resultaatbestemming); luidend in euro's

Activa	31-12-2016	31-12-2015
Materiële Vaste Activa		
Hard- en software 3 jaar	23.013	26.899
Hard- en software 5 jaar	40.063	56.816
Kantoorinventaris	183.911	213.123
Aanpassing gebouw	2.849	3.200
Totaal Materiële Vaste Activa	249.836	300.038
Financiële Vaste Activa		
Obligaties en Overige effecten	250.750	250.750
Totaal Financiële Vaste Activa	250.750	250.750
Vlottende Activa		
Debiteuren	130.937	55.352
Overige vorderingen	115.417	161.678
Overlopende activa	228.624	206.596
Liquide middelen en spaartegoeden	12.093.965	12.332.461
Totaal Vlottende Activa	12.568.943	12.756.087
Totaal Activa	13.069.529	13.306.875

Passiva	31-12-2016	31-12-2015
Eigen Vermogen		
Verenigingskapitaal	226.890	226.890
Algemene reserve	1.965.857	1.965.857
Bestemmingsreserves	9.500.000	10.000.000
Totaal Eigen Vermogen	11.692.747	12.192.747
Kortlopende Schulden		
Crediteuren	185.464	59.851
Belastingen en premies sociale verzekeringen	92.473	116.963
Overlopende passiva	1.098.845	937.314
Totaal Kortlopende Schulden	1.376.782	1.114.128
Totaal Passiva	13.069.529	13.306.875

Staat van baten en lasten

Met betrekking tot het jaar 2016; luidend in euro's

Baten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Contributie Leden	4.310.000	4.310.000	4.414.000
Bijdragen Derden	185.570	78.000	109.392
Baten uit Activiteiten	59.310	-	6.178
Uit separate heffingen (van Leden & derden)			
Benchmark	150.002	150.000	161.000
Baten uit Overdrachtsactiviteiten	204.599	209.000	128.996
Totaal Baten	4.909.481	4.747.000	4.819.566

Lasten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Organisatie:			
Personeelskosten	2.431.380	2.543.000	2.831.031
Huisvestingskosten	230.344	240.000	222.244
Kantoorkosten	139.954	197.000	162.905
Bestuurskosten	45.971	50.000	42.099
Projecten, Thema's & Activiteiten	1.354.093	1.470.000	1.199.316
Totaal van Organisatie	4.201.742	4.500.000	4.457.595
Projecten: uit separate heffingen (van Leden & derden):			
Benchmark (NL)	150.002	150.000	161.171
Overdrachtsactiviteiten	192.138	247.000	163.678
uit de reserves			
EWIF (2012 - 2016 / 2016 - 2018)	500.000	500.000	500.000
Sharepoint Portal Services	-	-	-
Totaal Projecten	842.140	897.000	824.849
Totaal Lasten	5.043.882	5.397.000	5.282.444
Resultaat gewone bedrijfsuitoefening	- 134.401	- 650.000	- 462.878
Saldo financiële baten en lasten	112.240	150.000	152.167
Resultaat	- 22.161	- 500.000	- 310.711
Resultaatbestemming:			
Mutatie bestemmingsreserves	500.000	500.000	500.000
Mutatie algemene reserve	-	-	-
Verplichting teruggave resultaat 2015	-	-	- 189.289
Verplichting teruggave resultaat 2016	- 477.839	-	-
	-	-	-

Algemeen

Statutaire zetel Vewin

De vereniging draagt de naam: Vereniging van waterbedrijven in Nederland, afgekort Vewin. Zij heeft haar statutaire zetel in Rijswijk en is gehuisvest aan de Bezuidenhoutseweg 12 in de gemeente 's-Gravenhage en is opgericht voor onbepaalde tijd. Het verenigingsjaar valt samen met het kalenderjaar.

De activiteiten van Vewin:

Vewin is de brancheorganisatie van de drinkwaterbedrijven in Nederland en heeft ten doel de behartiging van de gezamenlijke belangen van de Leden in (inter)nationale netwerken en het verrichten van al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De Leden vormen tevens het Bestuur van de vereniging. Het Bestuur geeft vorm aan en bewaakt de doelstellingen en de koers van de vereniging, initieert en begeleidt discussies binnen de vereniging en houdt toezicht op het bureau. Het Bestuur stelt daartoe onder andere stuurgroepen in met een afgebakend beleidsveld en met specifieke of generieke opdrachten. De activiteiten vinden taakstellend binnen begrote kaders plaats. De directie legt verantwoording af aan het Bestuur.

Verbonden Partijen:

De vereniging heeft geen verbonden partijen in de zin van het jaarrekeningrecht.

Valuta

Alle bedragen in deze jaarrekening luiden in euro's, tenzij anders is vermeld.

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met toepassing van de richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij dit bij het betreffende balanshoofd anders wordt vermeld.

Baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in de balans en de staat van baten en lasten meegenomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen effecten worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, die gelijk is aan de nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorderingen en overlopende posten

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben uitgaande van historische kosten. Lasten worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn. Baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Pensioenregeling Personeel

Vewin heeft een toegezegde pensioenregeling. Deze regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder'-benadering. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen bestaan naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor Vewin en worden in de balans opgenomen in een voorziening. De waardering van de verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om deze per balansdatum af te wikkelen. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, wordt de verplichting gewaardeerd tegen contante waarde. Discontering vindt plaats op basis van rentetarieven van hoogwaardige ondernemingsobligaties. Toevoegingen aan en vrijval van de voorziening komen ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten. Ultimo 2016 (en 2015) waren er voor Vewin geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. De stand van de dekkingsgraad van het pensioenfonds ABP ultimo december 2016 bedraagt 91,7% (bron: website www.abp.nl 27-1-2017).

Vennootschapsbelasting

De vereniging is vanwege haar aard niet vennootschapsbelastingplichtig.

Toelichting op de balans

per 31 december 2016

Materiële vaste activa

Het verloop van deze post is als volgt:

	Hard- & Software		Kantoor-inventaris	Huisvesting	Totaal
	3 jaar	5 jaar	10 jaar	10 jaar	
Aanschafwaarde per 1-1-2016	83.077	89.340	286.222	3.510	462.149
Investeringen	17.412	-	-	-	17.412
Desinvesteringen	-15.438	-5.577	-	-	-21.015
Aanschafwaarde per 31-12-2016	85.051	83.763	286.222	3.510	458.546
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2015	56.178	32.524	73.099	310	162.111
Cumulatieve afschrijvingen vervreemde activa	-15.438	-5.577	-	-	-21.015
Afschrijvingen in 2016	21.298	16.753	29.212	351	67.614
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2016	62.038	43.700	102.311	661	208.710
Boekwaarde 31-12-2015	26.899	56.816	213.123	3.200	300.038
Boekwaarde 31-12-2016	23.013	40.063	183.911	2.849	249.836

Financiële vaste activa

Obligaties 31-12-2016 31-12-2015

Obligaties en overige effecten		
Obligaties	250.750	250.750
Totaal Obligaties en overige effecten	250.750	250.750

Het verloop inzake de obligaties, respectievelijk de overige effecten:

Stand per 1-1-2016	250.750
Aflossing / Verkopen in 2016	-
Correctie waardering	-
Stand per 31 december 2016	250.750

Omschrijving Obligaties	Nominale waarde	Verkrijgings-prijs	Markt-/Koers waarde	Waardering ultimo jaar	Einde looptijd	Rente percentage
La Poste	250.000	250.750	312.200	250.750	2023	4,3750%

Toelichting Obligaties:

Het karakter van de beleggingen is risicomijdend. In 2016 werden geen obligaties voortijdig afgelost. De couponrente lag gedurende het jaar boven de vergoeding op langlopende deposito's. De obligaties hebben een resterende looptijd van meer dan 1 jaar. Vewin is voornemens om de obligaties aan te houden tot einde looptijd.

Vlottende activa

31-12-2016 31-12-2015

Debiteuren		
Debiteuren	130.937	55.352
Totaal Debiteuren	130.937	55.352

Ten aanzien van de vorderingen wordt geen voorziening noodzakelijk geacht.

Overige Vorderingen		
Omzetbelasting	115.417	161.678
Totaal Overige Vorderingen	115.417	161.678

Overlopende Activa		
Nog te ontvangen rente	48.751	81.006
Overige overlopende activa	179.873	125.590
Totaal Overlopende Activa	228.624	206.596

De post 'Nog te ontvangen rente' heeft betrekking op de deposito's en obligaties die voor een periode van een jaar of langer zijn uitgezet en waarvan de afwikkeling (rente ontvangst) in 2017 plaats vindt. Van het totaal van de overige overlopende activa heeft een bedrag van € 13.835 een resterende looptijd van meer dan 1 jaar.

Liquide middelen		
Kas	428	284
Bank	233.537	232.177
Deposito's en spaartegoeden	11.860.000	12.100.000
Totaal Liquide Middelen	12.093.965	12.332.461

Op dit moment wordt de liquiditeitspositie zoveel mogelijk aangehouden op een spaar-, respectievelijk depositorekening. Vewin heeft met de ING-bank een risicomijdend beleggingsprofiel samengesteld. Onder de deposito's is een bij de Rabobank opgenomen deposito van € 2,5 mln 10 jaar vast opgenomen. Dit deposito is verpand als garantiestelling voor de financiering van de KWR-nieuwbouw te Nieuwegein. De rente op dit deposito, met ingangsdatum 2 september 2013 en eindigend op 2 september 2023, bedraagt 3,2% op jaarbasis. Vewin heeft de bovenstaande ter beschikking staande middelen conform de regels van het Treasurystatuut beheerd.

Eigen vermogen

	Saldo per 1-1-2016	Aanpassing reserves 2016	Voorstel Resultaat bestemming	Saldo per 31-12-2016
Verenigingskapitaal	226.890	-	-	226.890
Algemene Reserve	1.965.857	-	-	1.965.857
	2.192.747	-	-	2.192.747
Bestemmingsreserves:				
Ontslagregelingen	2.600.000	-	-	2.600.000
Afkoop exploitatieverplichtingen	1.400.000	-	-	1.400.000
Huisvesting	600.000	-	-	600.000
Advocaat & Proceskosten	300.000	-	-	300.000
Sharepoint Portal Services	100.000	-	-	100.000
Branchecampagne	1.000.000	-	-	1.000.000
EWIF 2012 - 2016 / 2016 - 2018	1.500.000	-	-500.000	1.000.000
KWR garantstelling	2.500.000	-	-	2.500.000
Totaal bestemmingsreserves	10.000.000	-	-500.000	9.500.000
Verplichting teruggave contributie 2016-2018	-	-	477.839	
Totaal Eigen Vermogen	12.192.747	-	-500.000	11.692.747

In de bestemmingsreserves worden bedragen opgenomen waaraan een specifieke bestemming door het Bestuur is gegeven.

Bestemmingsreserve Ontslagregelingen:

De hoogte van het saldo van de Bestemmingsreserve Ontslagregelingen is ultimo 2014 gezien tegen het licht van de in de wet en CAO opgenomen regelingen bij ontslag (individueel en collectief). Ter bepaling van de omvang die een dergelijke reserve zou moeten hebben, is gekeken naar de omvang, diensttijd en leeftijd van het personeelsbestand en de in de wet respectievelijk de CAO opgenomen bepalingen omtrent het toekennen van uitkeringen bij reorganisatie en of ontslag. Vewin is eigenrisicodragers voor wat betreft de WW uitkeringen. Tevens wordt rekening gehouden met bijkomende financiële aspecten rond individueel en collectief ontslag. Herberekening ultimo 2016 geeft geen lagere uitkomsten ten opzichte van de hoogte van deze reserve (€ 2,6 mln).

Bestemmingsreserve Afkoop exploitatieverplichtingen:

Betreft de in 2014 becijferde afkoop van niet persoonsgebonden exploitatieverplichtingen van Vewin. Waarbij als uitgangspunt de exploitatie van Vewin geldt voor zowel de organisatorische lasten alsmede de lasten uit activiteiten en thema's. Er is geen aanpassing noodzakelijk.

Bestemmingsreserve Huisvesting:

Ultimo 2014 zijn de eenmalige lasten bepaald die Vewin moet maken om het kantoor op een nieuwe gehuurde locatie opnieuw op te starten en in te richten. Hierbij zijn de herinrichtingskosten van de huisvesting in de Malietoren als uitgangspunt genomen. Er is geen aanpassing noodzakelijk.

Bestemmingsreserve Advocaat- en Proceskosten:

De hoogte van deze reserve is bepaald door de ervaring die is opgedaan met een eerdere procesgang. De omvang is bepaald uitgaande van een doorlooptijd van een procedure van maximaal 3 jaar.

Bestemmingsreserve Sharepoint Portal Services:

In 2007 werd een start gemaakt met het op een interactieve wijze communiceren met de Leden en stakeholders. Hiertoe is Microsoft SharePoint Portal Services ingericht tot een multimedianeetwerk (symbiose van internet/intranet/website), die deze werkwijze mogelijk maakt. In 2014 en 2015 lag de focus op de verbetering van de functionele inhoud binnen Sharepoint (opschoonacties). De komende jaren zal worden gekeken naar verdere noodzakelijke actualisering van deze wijze van communiceren met de Leden.

Bestemmingsreserve Branchecampagne:

Het restant van de reserve ten behoeve van de Branchecampagne, die met ingang van het begrotingsjaar 2007 beschikbaar was voor jaarlijkse campagnes, bedroeg ultimo 2011 € 509.614. Ultimo 2014 is besloten om de middelen beschikbaar te houden voor een toekomstige mediacampagne en of activiteiten ten behoeve van de sector. Een gedegen sectorcampagne vraagt op basis van opgedane ervaringen in het verleden om een eerste investering van circa € 750.000 en een follow-up van € 250.000 die de effectiviteit van de gedane inzet verder verhoogt.

Bestemmingsreserve EWIF 2012-2016 / 2016 - 2018:

Het Bestuur heeft in 2011 besloten € 2,5 mln te reserveren voor de vormgeving van een Europese samenwerking tussen Vewin en KWR middels het European Water Innovation Fund (EWIF 2012-2016). De middelen kwamen uit de daartoe gevormde bestemmingsreserve van Vewin (jaarlijks maximaal € 500.000). In 2016 is eveneens € 500.000 betaald uit deze reserve.

Ultimo 2015 werd besloten om deze activiteiten te verlengen tot ultimo 2018. Hiertoe werd ultimo 2015 € 1.250.000 uit de Algemene Reserve overgeheveld.

Bestemmingsreserve KWR garantstelling:

Sinds 2 september 2013 staat Vewin garant voor de financiering van de nieuwbouw van KWR te Nieuwegein. Hiertoe is een tienjarig deposito bij de Rabobank ondergebracht groot € 2,5 mln tegen 3,2% per jaar, eindigend op 2 september 2023.

Kortlopende schulden

31-12-2016 31-12-2015

Crediteuren		
Crediteuren	185.464	59.851
Totaal Crediteuren	185.464	59.851
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonbelasting	92.473	116.963
Totaal Belastingen en premies sociale verzekeringen	92.473	116.963
Overlopende Passiva		
Niet opgenomen vakantieverlof	63.340	60.382
Niet opgenomen IB-uren	327.336	268.514
Te betalen / vooruit ontvangen posten	27.282	43.605
Verplichting loondoorbetaling stichting EBC	-	164.360
Restitutie resultaat 2014-2016 en 2015-2017	667.129	376.197
Nog te betalen Vakantietoelage (FAB/reconstructie)	13.758	24.256
Totaal Overlopende Passiva	1.098.845	937.314

Niet opgenomen vakantieverlof en IB-uren

Het niet opgenomen vakantieverlof per 31 december 2016 bedroeg 994 uren (ultimo 2015; 1.013 uur). De niet opgenomen uren hebben betrekking op de jaren 2012 tot en met 2015 en alle zijn bovenwettelijke uren en worden als kortlopend beschouwd. De waarde van de reservering stijgt als gevolg van de gestegen salarissen. Het saldo van het niet opgenomen Inzetbaarheidsbudget (IB uren) per 31 december 2016 bedroeg 5.732 uur (ultimo 2015; 5.062 uur).

Deze uren worden jaarlijks conform de CAO toegekend en mogen van jaar tot jaar worden meegenomen. Ze dienen de inzetbaarheid van de medewerker op enig moment in de toekomst te ondersteunen.

Verplichting loondoorbetaling stichting EBC

Gedurende de transitieperiode (2015 en 2016) inzake de oprichting en het levensvatbaar maken van de stichting EBC (internationale benchmark) is besloten om het salaris en de bijkomende werkgeverslasten van de betreffende medewerker ad € 164.360 niet door te berekenen aan de stichting EBC. De verplichting betreffende het jaar 2016 is daarom in de Balans opgenomen en als last verantwoord in het resultaat over 2015. De verplichting vervalt per 31 december 2016, vanwege nieuwe afspraken omtrent de volledige doorberekening van deze salaris en werkgeverslasten per 1 januari 2017.

Restitutie resultaat 2015-2017 en 2016-2018

Ultimo 2014 is besloten om het vermogen van Vewin niet verder te laten groeien. Hiertoe worden de positieve saldi van Vewin aan de Leden gerestitueerd via de contributieheffing. Het resultaat van 2015 is daarom als (kortlopende) schuld opgenomen in de balans en is inmiddels via de contributieheffing 2017 teruggegeven.

Per balansdatum is het resultaat over het lopende boekjaar 2016 eveneens als (terugbetalings)verplichting opgenomen. Dit saldo zal worden verrekend met de contributieheffing 2018.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Leaseauto's:

Vanaf 2000 maakt Vewin gebruik van operationele lease-overeenkomsten. Deze overeenkomsten scheppen gedurende de leaseperiode van de auto's verplichtingen voor Vewin die niet uit de Balans blijken. Op 31 december 2016 beschikte Vewin over 4 bedrijfsauto's in operational lease met een totale verplichting van € 98.529 (2015 € 125.406).

De verplichtingen van de lopende contracten komen achtereenvolgens uit op € 47.814 voor 2017, € 27.844 voor 2018 en € 22.871 voor 2019. De meerjarige verplichtingen hebben een looptijd korter dan 4 jaar.

Huurverplichting:

Eind 2012 heeft Vewin een huurcontract gesloten ingaande mei 2013 voor haar kantoor in de Malietoren aan de Bezuidenhoutseweg te Den Haag. Met de verhuurder VNO-NCW is een huurcontract voor de periode van 4 jaar gesloten met een optie tot verlenging van wederom 4 jaar.

De jaarhuur voor 2017 bedraagt uitgaande van het aflopende contract en de bedongen korting van het vervolgcontract (2 van de 5 maanden over de aflopende en de nieuwe contractperiode) ca € 110.000 (begroot 2017 € 125.000; realisatie 2016 € 104.000). De bijkomende servicelasten met betrekking tot 2017 zullen naar verwachting ca € 75.000 bedragen (realisatie 2016 € 68.000). De meerjarige verplichtingen hebben een looptijd korter dan 5 jaar (eindigend op 1 juni 2021).

Toelichting op de staat van baten en lasten

met betrekking tot 2016

Baten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Contributie Leden			
Contributie	4.310.000	4.310.000	4.414.000
Totaal Contributie Leden	4.310.000	4.310.000	4.414.000

Het contributiebedrag voor 2016 is verlaagd ten opzichte van de realisatie 2015. Daarnaast worden sommige activiteiten separaat met de Leden en/of derden afgerekend. Het resultaat over 2014 (€ 186.908) werd aan de Leden teruggeven middels een korting naar rato op de te heffen bijdragen 2016.

Bijdragen derden			
Doorberekende kosten Brussel	94.315	78.000	86.613
Doorberekening stichting EBC	56.623	-	-
Diverse baten	34.632	-	22.779
Totaal Bijdragen Derden	185.570	78.000	109.392

De doorberekende kosten Brussel hebben betrekking op de inzet van mankracht en de huisvestingskosten, die over de exploitatie van Vewin lopen. Deze kosten worden 50:50 gedeeld met de Unie van Waterschappen. De doorberekening aan de stichting EBC heeft betrekking op de additioneel ingehuurde inzet van een medewerker die op de loonlijst van Vewin staat. De diverse baten betreft ontvangsten die niet vooraf konden worden begroot en incidenteel van aard zijn (teruggave Loonheffing 2015).

Baten uit Activiteiten			
Bronnen & Kwaliteit	58.898	-	-
Corporate Communicatie	412	-	4.858
Overige Opbrengsten uit Activiteiten	-	-	1.320
Totaal Baten uit Activiteiten	59.310	-	6.178

De ontvangsten uit hoofde van 'Bronnen & Kwaliteit' en 'Corporate Communicatie' betreffen eenmalige bijdragen in de projectkosten, dan wel incidentele opbrengsten van derden.

Baten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Baten uit Benchmarks			
Benchmark Nationaal	150.002	150.002	161.000
Totaal Baten uit Benchmarks	150.002	150.002	161.000

De kosten inzake de 'Nationale Benchmark' zijn conform de begroting 2016 binnen de ledenbijdragen opgevangen. Integratie met de uitvoering van de 'Internationale Benchmark' betekende per saldo een lagere doorberekening voor de Leden.

Baten uit Overdrachtsactiviteiten			
Consumentenzaken (SGC)	54.598	59.000	48.996
ATA	50.000	50.000	30.000
NHI	100.001	100.000	50.000
Totaal Baten uit Overdrachtsactiviteiten	204.599	209.000	128.996

Vewin berekent de lasten uit hoofde van de 'Geschillencommissie' volledig door aan de veroorzakers. Het betreft zowel de vaste lasten van de commissie als ook de kosten van de behandelde specifieke 'cases'. ATA betreft de bijdrage aan KWR voor de erkende kwaliteitsverklaring voor materialen en chemicaliën. NHI betreft de doorberekening van de kosten van het Nationaal Hydrologisch Instrumentarium aan de Leden van Vewin op basis van het aantal administratieve aansluitingen.

Lasten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Personeelskosten			
Salarissen	1.869.013	1.930.000	2.269.401
Premies ABP, SFN en FUR	301.166	299.000	273.881
Premie ziektekostenverzekering	77.488	76.000	74.567
Reis- en verblijfkosten	138.656	155.000	141.919
Studie, symposia, congressen e.d.	10.178	30.000	13.601
Uitbetalingen vakantieverlof	-586	14.000	13.995
Overige personeelslasten	35.465	39.000	43.667
Totaal Personeelskosten	2.431.380	2.543.000	2.831.031

Aantal FTE's Vewin ultimo 2016 bedraagt 17,7 (ultimo 2015 18,9).

Ultimo 2016 maakte Vewin gebruik van 0,2 FTE aan ZZP'ers (ultimo 2015 bedroeg deze inzet eveneens 0,2 FTE).

Toelichting Personeelskosten:

Het totaal van de post personeelskosten komt circa € 112.000 onder de begroting 2016 uit. Dit verschil kent diverse oorzaken:

De post salarissen bleef circa € 61.000 onder het begrote niveau. Enerzijds vanwege het vrijvallen van de loon- doorbetalingsverplichting ten behoeve van de stichting EBC ad € 164.000. Anderzijds moest er meer opzij worden gezet om de voorziening inzake de gereserveerde IB-uren en verlofuren op peil te brengen ultimo 2016 (€ 62.000) en heeft de verschuiving naar zwaarder gekwalificeerd personeel een kostenverhogend effect gehad van circa € 41.000 in 2016. Hierdoor namen de lasten uit hoofde van de post salarissen toe met circa € 103.000.

Daarnaast werd er minder uitgegeven aan reis- en verblijfkosten (€ 16.000 lager), opleidingen (€ 20.000 lager) en uitbetaalde vakantiedagen (€ 14.000 lager).

De pensioenlasten bleken nagenoeg gelijk te zijn aan het begrote bedrag.

De gezamenlijke inzet in Brussel is op 50:50 basis en wordt wederzijds verrekend tussen Vewin en de UvW (zie onderdeel Baten).

Huisvestingskosten			
Huur	103.992	110.000	102.658
Servicekosten	68.458	69.000	61.374
Huisvesting Brussel	57.894	61.000	58.212
Totaal Huisvestingskosten	230.344	240.000	222.244

Toelichting Huisvestingskosten:

De huisvestingslasten zijn in totaliteit circa € 10.000 lager dan begroot. Een lagere dan begrote huursom van circa € 7.000 vanwege minder afgenomen additioneel te huren vergaderruimte. De servicekosten bleven net onder het begrote niveau. Vewin profiteerde ook in 2016 van 2 maanden bedongen huurkorting op jaarbasis. Deze kortingen lopen door tot medio 2017. Van de bovenstaande huisvestingskosten 'Brussel' is ca € 29.000, op basis van vier kwartalen, doorberekend aan de UvW.

Lasten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Kantoorkosten			
Afschrijvingen	67.614	75.000	70.149
Kantoorbehoeften	6.549	13.000	5.183
Kosten verzekeringen	10.281	21.000	11.029
Drukwerk & porti e.d.	3.927	19.000	15.063
Telefoon en dataverkeer	21.747	25.000	19.864
Controle van de jaarrekening	15.780	15.000	15.700
SharePoint ontwikkelen & inrichten	-	-	-
Overige uitgaven	14.056	29.000	25.917
Totaal Kantoorkosten	139.954	197.000	162.905

Toelichting Kantoorkosten:

De afschrijvingslasten zijn onder het begrote niveau voor 2016 gebleven door uitgestelde vervangingen en het up to date brengen van enkele kritische onderdelen, waardoor de hardware een langere levensduur heeft gekregen. Tevens waren minder uitgaven nodig op het gebied van kantoorbehoeften. Verwachte stijgingen op het gebied van verzekeringen, porti en drukwerk, alsmede telefoon en dataverkeer bleven eveneens uit. De controlekosten zijn min of meer conform de begroting uitgevallen. De overige uitgaven, waaronder opgenomen de jaarlijkse kosten van automatiseringslicenties die kritisch zijn bezien en aangepast, deden deze post onder het begrote niveau uitkomen (circa € 15.000 lager).

Bestuurskosten			
Bestuurskosten	45.971	50.000	42.099
Totaal Bestuurskosten	45.971	50.000	42.099

De bestuurskosten betreffen naast de bezoldiging van de voorzitter de kosten van de bestuursvergaderingen. De toename ten opzichte van 2015 is het gevolg van meer bijeenkomsten (waaronder het afscheid van directeuren).

Projecten, Thema's & Activiteiten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Stuurgroepen			
Bronnen & Kwaliteit	197.737	164.000	133.777
Bodem & Infrastructuur	267.031	299.000	181.433
Beveiliging & Crisismanagement	32.712	79.000	64.808
Doelmatigheid & Transparantie	157.134	158.000	141.212
BTO	101.223	105.000	99.825
Overig			
Communicatie	436.417	442.000	421.258
Internationaal	98.423	130.000	101.705
Overige lasten uit activiteiten	63.416	93.000	55.298
Activiteiten gefinancierd uit contributieheffing	1.354.093	1.470.000	1.199.316
Benchmarks			
Benchmark (NL)	150.002	150.002	161.171
Overdrachtsactiviteiten			
Watermeters	37.540	38.000	35.182
Consumentenzaken (SGC)	54.598	59.000	48.996
ATA	50.000	50.000	30.000
NHI (KWR)	50.000	100.000	49.500
Uit de Reserves			
EWIF (2012 - 2016 en 2016 -2018)	500.000	500.000	500.000
Kosten Sharepoint Portal Services	-	-	-
Activiteiten gefinancierd dmv separate heffing / derden	842.140	897.000	824.849
Totaal Lasten Projecten, Thema's & Activiteiten	2.196.233	2.367.000	2.024.165

Toelichting Lasten uit Activiteiten:

Vewin zet telkenjare in op zoveel mogelijk effectiviteit en efficiëncy. Zo ook in 2016. Meer gebruikmaking van de expertise van Leden en derden was daarvan het gevolg. In 2016 werd een vervolg gegeven aan activiteiten in het kader van EWIF, hetgeen een omvang heeft van € 500.000 op jaarbasis. Conform de afspraken vinden de activiteiten onder volledige regie van KWR plaats. Bij de behandeling van de begroting 2016 werd in december 2015 besloten om deze activiteiten te verlengen tot einde 2018. Hiertoe is de bestemmingsreserve EWIF ten laste van de Algemene Reserve van Vewin destijds verhoogd met € 1.250.000.

De bijdrage in het kader van NHI is via de contributies geïnd bij de Leden en aan KWR doorgesluisd.

Op de overige activiteiten zijn er zowel over- als onderschrijdingen verantwoord. De actualiteit bepaalt veelal de accenten in de uitvoering en daarmee uiteindelijk het kostenniveau van de projectmatige activiteiten. Tegenover de overschrijding van de kosten van de stuurgroep 'Bronnen & Kwaliteit' (€ 33.000) staat een bate van € 59.000 inzake de doorberekende activiteiten.

Voor alle projectmatige activiteiten gezamenlijk bezien, blijft Vewin binnen de voor 2016 gestelde kaders.

Saldo Financiële Baten en Lasten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Rentebaten	112.206	150.000	152.130
Overige (financiële) Baten	34	-	37
Totaal Financiële Baten	112.240	150.000	152.167
Rentelasten	-	-	-
Totaal Financiële Lasten	-	-	-
Saldo Financiële Baten en Lasten	112.240	150.000	152.167

De rentecurve daalde ook in 2016 geleidelijk verder.

De dalende interestbaten worden positief beïnvloed door een beperkte hoeveelheid (circa € 250.000) aan uitstaande hoogrentende obligaties (4,375% op jaarbasis), die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden.

Daarnaast draagt het bij de Rabobank afgesloten 10-jarig deposito (€ 2,5 mln a 3,2% op jaarbasis) positief bij aan de totale interestbaten van Vewin bij de huidige lage rentestanden. Deze garantstelling ten behoeve van KWR-financiering heeft een looptijd van 10 jaar (september 2013 - september 2023).

Ondertekening van de jaarrekening

's-Gravenhage, 8 juni 2017

Bestuur Vewin

prof. dr. C.P. Veerman (voorzitter)

drs. G.J. van Nuland, directeur Brabant Water NV (vice-voorzitter)

mr. J.L. Cuperus, directeur PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland

L.C.A. Declercq MSc, voorzitter directie Vitens

R. Doedel, directeur NV Waterleiding Maatschappij Limburg

drs. W.M.E. Drossaert, algemeen directeur Dunea

drs. P.A. Glasbeek LL.M., directeur a.i. NV Waterleidingmaatschappij Drenthe

ir. R.R. Kruize, algemeen directeur Waternet

prof. dr. ir. W.G.J. van der Meer, algemeen directeur Oasen

ir. A.M. Ottolini, directeur Evides NV

mr. R.A.M. Zwart, directeur NV Waterbedrijf Groningen

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Statutaire bepaling Resultaatbestemming

De statuten bevatten geen voorschriften omtrent de resultaatbestemming.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2015

De jaarrekening 2015 is vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering gehouden op 2 juni 2016. In de Bestuursvergadering van 11 december 2014 is besloten het resultaat terug te geven aan de Leden via de contributieheffing. Het door het Bestuur vastgestelde resultaat 2015 is inmiddels met de contributieheffing 2017 verrekend.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

Resultaat	-22.161
Saldo boekjaar 2016	-22.161
Toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves	
Onttrekking Bestemmingsreserve EWIF	500.000
Mutatie bestemmingsreserves	500.000
Verplichting teruggave resultaat 2016 in 2018	477.839

Het Bestuur heeft in 2011 besloten voor de periode van 5 jaar (2012-2016) een bestemmingsreserve ten laste van het vermogen van Vewin in te stellen. Het betreft EWIF ten behoeve van projecten die door KWR worden uitgevoerd. Op basis van een jaarlijkse verantwoording wordt de subsidie met een maximum van € 0,5 mln per jaar aan KWR uitbetaald. Als gevolg van het bestuursbesluit werd een bestemmingsreserve van € 2,5 mln gevormd. In de decembervergadering van 2015 is besloten om de EWIF-activiteiten te verlengen tot einde 2018. Hiertoe is ultimo 2015 € 1,25 mln onttrokken aan de Algemene Reserve van Vewin.

Overeenkomstig het besluit genomen in de bestuursvergadering van 11 december 2014 zijn de vermogensbestanddelen van Vewin qua omvang en samenstelling opnieuw vastgesteld. Voor een aantal van deze reserves geldt nu een bepaalde genormeerde omvang en gebeurtenis die een eventuele vrijval bij een zich voordoende situatie bepaalt.

Het resultaat van de bedrijfsvoering 2016 zal worden verrekend met de contributieheffing van 2018. De mutaties van de bestemmingsreserve(s) die afhankelijk zijn van een jaarlijkse vrijval, zoals EWIF, zullen worden onttrokken aan de betreffende bestemmingsreserve. Voor 2016 betreft dit de bestemmingsreserve EWIF ter grootte van € 500.000.

De bovenstaande mutaties zijn reeds verwerkt in het resultaat en het gepresenteerde vermogen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de vereniging of op de financiële resultaten van de vereniging.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deloitte Accountants B.V.
Schenkade 47
2595 AR Den Haag
Postbus 90721
2509 LS Den Haag
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9811
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Vereniging van Waterbedrijven in Nederland

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Vereniging van Waterbedrijven in Nederland te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Waterbedrijven in Nederland op 31 december 2016 en van het saldo van baten en lasten over 2016 in overeenstemming met RJ 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2016
2. De staat van baten en lasten over 2016
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Waterbedrijven in Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van RJ 640 Organisaties zonder winststreven is vereist.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

3114499820/2017.018039/ES

Deloitte.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met RJ 640 Organisaties zonder winstreven.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640 Organisaties zonder winstreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

3114499820/2017.018039/ES

Deloitte.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 8 juni 2017

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. M.A. van Dreumel RA

3114499820/2017.018039/ES

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 12
Den Haag

Postadres

Postbus 90611
2509 LP Den Haag
Telefoon (070) 349 08 50
E-mail info@vewin.nl
Website www.vewin.nl

© Vewin, Den Haag

Eindredactie en coördinatie

Vewin

Grafisch ontwerp

OPZET, Santpoort-Zuid

Fotografie

Drinkwaterbedrijven
Tom Pilzecker Fotografie
Stockfotografie

